

ТАВСИЯҲОИ МЕТОДӢ ВА МАТЕРИАЛҲО ОИД
БА ГУЗАРОНИДАНИ ИМТИҲОНҲОИ
ҶАМЪБАСТӢ АЗ ФАНИ

АСОСҲОИ ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ

ДАР СОЛИ ХОНИШИ 2025-2026 БАРОИ
ХОНАНДАГОНИ СИНФИ

11-УМИ

МАКТАБҲОИ ТАЪЛИМИ МИЁНАИ УМУМӢ

ФАНХОИ
ИНТИХОБӢ

**СПЕЦИФИКАТСИЯИ ИМТИҲОНОТИ ЧАМЪБАСТИИ
АТТЕСТАТСИЯИ ДАВЛАТӢ АЗ ФАНИ АСОСҲОИ ДАВЛАТ ВА
ҲУҚУҚ ҲАМЧУН ФАНИ ИНТИХОБӢ БАРОИ ДОНИШОМӢЗОНИ
СИНФИ 11-УМИ МАКТАБҲОИ ТАЪЛИМИ МИЁНАИ УМУМӢ ДАР
СОЛИ ХОНИШИ 2025-2026**

Спесификатсияи мазкур талаботро барои мазмун, ҳаҷм, намуд, шакл, меъёрҳои баҳогузорӣ ва тартиби иҷрои супоришҳои тестино, ки барои баҳогузори дониш, малака ва салоҳияти донишомӯзони синфи 11-уми мактабҳои таълими миёнаи умумӣ аз фанни асосҳои давлат ва ҳуқуқ истифода мешаванд, муайян мекунад.

I. Тамоюлҳои умумӣ

Мақсади баҳогузорӣ - баҳогузори ҳамаҷонибаи дониш, малака ва салоҳияти донишомӯзони синфи 11 аз фанни география дар асоси мақсадҳои таълими муқарраршуда дар барномаҳои амалкунанда мебошад. Барои он ки қарорҳои қабулшуда дар аттестатсияи чамъбастии давлатӣ (валид) барои донишомӯзони синфи 11 ба натиҷаҳои ин баҳогузорӣ асос ёбанд, дар баҳогузорӣ ба тамоюлҳои валидӣ (эътиборнокӣ), эътимоднокӣ, адолат ва шаффофият риоя карда мешаванд.

II. Асосҳои меъёрӣ

1. "Низом дар бораи аттестатсияи ниҳии давлатии донишомӯзони таълими миёнаи умумӣ", ки бо Фармони Вазорати таълими халқи Республикаи Ёзбекистон аз 4-уми март соли 2008 таҳти рақами 56 "Дар бораи тасдиқи низом дар бораи аттестатсияи ниҳии давлатии донишомӯзони таълими миёнаи умумӣ" тасдиқ шудааст.

2. Барномаи таълими дар амалбуда барои синфҳои 8-11 аз фанни Асосҳои давлат ва ҳуқуқ.

3. Фармони вазорати таълими томактабӣ ва мактабии Ҷумҳурии Ёзбекистон,

таҳти рақами 102 аз 16-уми март соли 2026

“Дар бораи ташкил намудан ва гузаронидани аттестатсияи давлатии чамъбастии донишомӯзон дар муассисаҳои таълими миёнаи умумӣ дар соли хониши 2025–2026”

III. Фарогирии баҳогузорӣ ва вақти ҷудошуда

Барои донишомӯзон дар имтиҳони ниҳии давлатӣ оид барои муайян кардани сатҳи дониш аз фани асосҳои давлат ва ҳуқуқ дар маҷмӯъ 20 супориш пешниҳод карда мешавад. Вақти ҷудошуда барои имтиҳонҳои ниҳии давлатӣ **180 дақиқа** аст. Тақсимои супоришҳои тести аз рӯи соҳаи мазмун, дониш,

малака ва салоҳият дар чадвалҳои зер акс ёфтааст:

Соҳаи мазмун	Дониш, малака ва салоҳият	Миқдори тестҳо
Давлат ва ҳуқуқ	Муносибатҳои ҳуқуқии байни шахс, ҷомеа ва давлатро муайян ва таҳлил мекунад. Ҷойгоҳ ва нақши давлат ва қонунро дар ҳаёти ҷомеа дарк мекунад. Шаклҳои давлатро ба намудҳо тасниф мекунад ва хусусиятҳои асосии онҳоро пайдо мекунад. Муносибатҳои ҳуқуқиро таҳлил мекунад. Намудҳои ҷиноятҳоро тасниф мекунад. Асосҳои ба ҷавобгарӣ кашиданро шарҳ медиҳад. Ҳуқуқ ва ӯҳдадорихои ноқилоғонро пайдо мекунад. Дар вазъиятҳои гуногун меъёрҳои ҳуқуқиро дуруст татбиқ мекунад.	3
Ҳуқуқи конститусионӣ	Моҳияти қоидаҳои Конститутсияро дарк мекунад ва онҳоро шарҳ медиҳад. Меъёрҳои конститусиониро муайян мекунад ва онҳоро ба вазъиятҳои муайян мутобик месозад. Меъёрҳои марбут ба бахшҳо ва бобҳои Конститутсияро бо таърифи асосҳои ҳуқуқӣ ва далелҳои мантӣ интиҳоб мекунад. Мазмун ва аҳамияти тамоюли волоияти қонунро дар давлат бо далелҳои ҳуқуқӣ асоснок мекунад. Мундариҷа ва фарқиҳои меъёрҳои ҳуқуқи конститусиониро таҳлил мекунад.	3
Ҳуқуқи оила	Муносибатҳои оила, ки бо ҳуқуқи оила танзим мешаванд, меонад. Асосҳо, сабабҳои бастан ва бекор кардани ақди никоҳ, инчунин оқибатҳои ҳуқуқии онҳоро муайян мекунад. Дар оила ҳуқуқ ва ӯҳдадорихои қӯдакро дар асоси меъёрҳои қонунгузори амалқунанда таҳлил мекунад. Намудҳои алиментро тасниф ва шартҳои татбиқи онҳоро муайян мекунад. Меъёрҳои ҳуқуқиро дар вазъиятҳои гуногун марбут ба муносибатҳои ҳуқуқии оила дуруст истифода мебарад.	2
Ҳуқуқи шахрвандӣ	Мазмуни меъёрҳои ҳуқуқи шахрвандӣ ва муносибатҳои иҷтимоӣ, ки аз ҷониби ин соҳаи ҳуқуқ танзим карда мешаванд, муайян мекунад. Муносибатҳои молу мулкӣ ва ғайримолу мулкиро дар асоси меъёрҳои ҳуқуқӣ таҳлил мекунад. Мафҳуми ӯҳдадорӣ ва намудҳои онро фарқ карда, хусусиятҳои ҳуқуқии онҳоро баҳо медиҳад. Ҳуқуқи истеъмолқунандагонро дар асоси талаботи қонунгузори амалқунанда баҳогузорӣ мекунад.	2

	Муносибатҳои марбут ба моликияти интеллектуалӣ ва ҳуқуқи меросро таҳлил мекунад. Меъёрҳои дахлдори ҳуқуқи шаҳрвандиро дар вазъиятҳои гуногун оқилона татбиқ менамояд.	
Ҳуқуқи байналмилалӣ	Дар бораи фаъолияти давлатҳо, халқҳо ва созмонҳои байналмилалӣ маълумот пайдо мекунад. Қараёни пайдоиш ва ташаккули ҷомеаи байналмилалиро аз нуқтаи назари таърихӣ ва ҳуқуқӣ таҳлил мекунад. Фаъолияти Созмони Милали Муттаҳидро муайян мекунад. Маълумоти дурустero, ки дар вазъиятҳои марбут ба ҳуқуқи байналмилалӣ ва фаъолияти созмонҳои байналмилалӣ аҳамияти ҳуқуқӣ дорад, интихоб мекунад. Асосҳои ҳуқуқии ба даст овардан ва аз даст додани шаҳрвандии Ҷумҳурии Ўзбекистонро дар доираи қонунгузори амалкунанда таҳлил мекунад. Иштирок ва фаъолияти Ўзбекистонро дар ҷомеаи байналмилалӣ дар асоси меъёрҳои ҳуқуқии байналмилалӣ баҳогузорӣ мекунад.	2
Ҳуқуқи меҳнатӣ	Қоидаҳои меъерӣ ва ҳуқуқӣ оид ба қонунгузори меҳнатро дарк мекунад ва доираи татбиқи онҳоро муайян мекунад. Тартиби бастанӣ шартномаи меҳнатӣ ва қатъ кардани он, инчунин мазмун ва аҳамияти ҳуқуқии мафҳумҳои вақти корӣ ва вақти истироҳатро таҳлил мекунад. Тадбирҳоero, ки дар кишвари мо дар самти шуғли аҳоли (қойғиркунӣ ба кор) амалӣ карда мешаванд, муайян мекунад, мақсад ва натиҷаҳои интизори онҳоро пайдо мекунад. Вазъиятҳои гуногуни марбут ба муносибатҳои меҳнатиро аз нигоҳи ҳуқуқӣ баҳогузорӣ мекунад.	2
Ҳуқуқи маъмурӣ	Мазмун ва хусусиятҳои муносибатҳои иҷтимоӣero, ки аз ҷониби ҳуқуқи маъмурӣ танзим карда мешаванд, дарк мекунад. Тартиб, марҳилаҳо ва талаботи ҳуқуқии истифодаи хидматрасонии давлатиро медонад ва метавонад онҳоро дар ҳолатҳои амалӣ татбиқ кунад. Ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурӣ ва ҷазоҳои маъмурии нисбат ба онҳо татбиқшударо тафовут мебахшад. Чораҳои пешгирикунандаро, ки барои пешгирии ҳуқуқвайронкуниҳо равона шудаанд, таҳлил мекунад. Меъёрҳои маъмурию ҳуқуқиро, ки барои вазъиятҳои гуногун мувофиқанд, мувофиқи талаботи меъерӣ татбиқ мекунад.	2
Ҳуқуқи ҷиноят ва криминология	Мафҳумҳои асосии ҳуқуқи ҷиноятӣ ва ҳуқуқи мурофиавии ҷиноятиро муайян, мазмуни онҳоро таҳлил мекунад. Унсурҳои таркиби ҷиноятро пайдо	2

	мекунад ва сатҳи хатари иҷтимоии кирдорро дар асоси меъёрҳои ҳуқуқӣ баҳогузорӣ мекунад. Намудҳои иштирок ва ҷазоро тасниф мекунад. Зӯрварӣ ва ҷораҳои пешгирии онро таҳлил мекунад. Ҷанбаҳои дохилӣ (субъективӣ) ва берунӣ (объективӣ)-и ҷинояти содиршударо муайян мекунад.	
Ҳуқуқи экологӣ	Моҳият, предмет ва мақсади ҳуқуқи экологиро дарк мекунад. Ҳуқуқвайронкуниҳои экологиро муайян мекунад. Тафовути байни ҳуқуқвайронкуниҳои экологӣ ва дигар ҳуқуқвайронкуниҳоро пайдо мекунад.	1
Соҳаҳои ҳуқуқ	Вазъиятҳои ҳаётиро аз нигоҳи ҳуқуқӣ таҳлил мекунад. Ҷанбаҳои дохилӣ (субъективӣ) ва берунӣ (объективӣ)-и ҷиноятҳои содиршударо муайян мекунад. Оқибатҳои ҷиноятҳоро дар доираи асосҳои меъёрӣ шарҳ медиҳад ва дар асоси далелҳо ҳулоса мебарорад.	1
Ҷамъ		20

IV. Тақсимои аз рӯи малакаҳои когнитивӣ

Дараҷаи когнитивӣ	Эзоҳ	Табии тестҳо
Доништан (Д)	Супоришҳои дараҷаи доништан, яъне репродуктивӣ, аз донишомӯз талаб мекунад, ки маводи таълимиро бе коркард дар хотира нигоҳ дорад ва онро дар вазъиятҳои шинос татбиқ кунад. Ин намуди супоришҳо моҳият ва дар хотир нигоҳ доштани қонуниятҳо, хоссаҳо, мафҳумҳо, истилоҳотро баҳогузорӣ мекунад.	5
Истифодабарӣ (И)	Супоришҳои дараҷаи истифодабарӣ, яъне продуктивӣ, аз донишомӯз талаб мекунад, ки қонунҳо ва қонуниятҳои омӯхташударо мувофиқи вазъияти додашуда интиҳоб, таҳлил ва муқоиса кунад, якҷанд қонунҳо ва қонуниятҳоро ҳамзамон татбиқ ва умумӣ намояд.	14
Мулоҳиза (М)	Супоришҳои дараҷаи мулоҳиза, яъне интеллектуалӣ аз донишомӯз талаб мекунад, ки дониш ва малакаҳои бадастовардари дар вазъиятҳои ношинос татбиқ, таҳлил ва синтез кунад, муқоисаи қиёсӣ намояд, бо истифода аз қонунҳо ва қонуниятҳо умумӣ карда, ҳулоса барорад.	1

V. Тақсимот аз рӯи намудҳои супориш

НАМУДИ СУПОРИШ	ЭЗОҲ	МИҚДОРИ СУПОРИШ
Тести кушодаи кӯтоҳҷавоб (O1)	Супоришҳои хаттӣ, ки бо ҷумлаи кӯтоҳ ҷавоб доданро талаб мекунад.	6-то
Тести кушодаи мувофиқсозӣ (O2)	Супоришҳои хаттӣ, ки ҷавобҳо ба мазмуни савол мутобиқ буданашро талаб мекунад.	2-то
Тести пӯшидаи якчандинтиҳоба (Y1)	Супоришҳои тестии пӯшидае, ки аз дохили вариантҳои ҷавобе, ки ба мазмуни савол мувофиқанд, ёфтани дурустхояшро талаб мекунад.	9-то
Тести кушодаи васеъҷавоб (O3)	Супоришҳои хаттӣ, ки ба савол ҷавоби батафсил навишта шуданро талаб мекунад.	3-то

VI. Меъёрҳои баҳогузорӣ ва тартиби табдил додани балҳо ба баҳоҳо

Қорҳои хаттӣ донишомӯзон дар имтиҳонҳои аттестатсияи ниҳонии давлатӣ бо балҳои аз ҳама баланд — 100 балл баҳогузорӣ карда мешаванд. Балҳои додашуда ба супоришҳо бо назардошти сатҳи мураккабии онҳо, миқдори дониш, малака ва тафаккури мантиқии зарурӣ барои иҷрои онҳо муайян карда мешаванд. Супоришҳо бо балҳои гуногун вобаста ба мазмун ва сатҳи душвории онҳо баҳогузорӣ карда мешаванд. Меъёрҳои баҳогузорӣ барои ҳар як супориш дар шакли рейтинг дода мешаванд. Дар зер ҷадвали табдил додани балҳо ба баҳоҳо оварда шудааст:

Ҷадвали табдил додани балл ба баҳо

Балл (%)	Баҳо	Эзоҳ
0 – 29	“2”	“ғайриқаноатбахш”
30 – 65	“3”	“қаноатбахш”
66 – 85	“4”	“хуб”
86 – 100	“5”	“аъло”

VII. Шакли баҳогузори

Марҳилаи баҳогузори дониш, малака ва салоҳияти донишомӯз, соҳаи мазмуни баҳогузоришаванда, намуди супориш, чараёни когнитивӣ ва меъёрҳои баҳогузори дар ҷадвали зер оварда шудаанд:

Рақами тартибии супориш	Соҳаи мазмун	Намуди супориш	Дараҷаи когнитивӣ	Меъёри баҳогузори
Марҳилаи 1				
1.	Давлат ва ҳуқуқ	Ҳ1	И	4 балл
2.		Ҳ1	И	4 балл
3.	Ҳуқуқи конституционӣ	О1	И	4 балл
4.		О2	И	4 балл
5.	Ҳуқуқи оила	О1	Д	4 балл
6.		Ҳ1	И	4 балл
7.	Ҳуқуқи шахрвандӣ	О1	Д	4 балл
8.		О2	И	4 балл
9.	Ҳуқуқи байналмилалӣ	О1	Д	4 балл
10.		Ҳ1	И	4 балл
11.	Ҳуқуқи меҳнатӣ	Ҳ1	И	4 балл
12.		Ҳ1	И	4 балл
13.	Ҳуқуқи маъмурӣ	О1	Д	4 балл
14.		Ҳ1	И	4 балл
15.	Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология	Ҳ1	И	4 балл
16.		Ҳ1	И	4 балл
17.	Ҳуқуқи экологӣ	О1	Д	4 балл
Марҳилаи 2				
18.	Давлат ва ҳуқуқ	О3	И	10 балл
19.	Ҳуқуқи конституционӣ	О3	И	10 балл
20.	Соҳаҳои ҳуқуқ	О3	М	12 балл
Ҷамъ		100 балл		

VIII. Тартиби имтиҳон

Воситаҳои манъишуда: ҳангоми имтиҳон истифодаи телефонҳои мобилӣ, соатҳои ҳушманд, планшетҳо ё қайдҳо қатъиян манъ аст.

Ахлоқ ва интизом: нусхабардорӣ, дархост кардан ё додани кӯмак, сӯҳбат кардан ҳангоми имтиҳон, бе иҷозат баромадан ва дигар ҳолатҳо манъ аст.

Вақте ки назораткунанда қоидавайронкуниро муайян мекунад, далолатнома тартиб дода, донишомӯзро аз имтиҳон хориҷ мекунад ва натиҷа бекор карда мешавад.

IX. Адабиётҳои асосии тавсияшаванда

1. Конституцияи Республикаи Ўзбекистон Lex.uz.
2. Китоби дарсии “Асосҳои давлат ва ҳуқуқи Ўзбекистон”, синфи 8. О.Каримова, Н.Исматова, Ш.Сариқов, О.Аманова. “Ҳуқуқ ва ҷамъият”, Тошканд – 2019.
3. Китоби дарсии “Асосҳои ҳуқуқи конституционӣ”, синфи 9. Г.М.Тансикбаева, В. А. Костетский. “Шарҳ”, Тошканд – 2019.
4. Китоби дарсии “Асосҳои давлат ва ҳуқуқ”, синфи 10. Х. Туйчиева ва дигарон. Маркази таълими республика, Тошканд – 2023.
5. 5. Китоби дарсии “Давлат ва ҳуқуқ”, синфи 11. А. Содиков, Н. Исматова, Ҷ. Бобочонов. Маркази таълими Республика, Тошканд – 2025.

Эзоҳ: Супоришҳо оид ба фанни асосҳои давлат ва ҳуқуқ бо назардошти тағйирот ва иловаҳое, ки ба ҳуҷҷатҳои меъёрии ҳуқуқӣ ворид карда шудаанд, таҳия карда мешаванд. Ҳангоми ворид намудани тағйирот тибқи тартиби муқарраршуда дар ҳуҷҷатҳои қонунгузорӣ, ба манбаи аслии қонун муроҷиат карда мешавад (Пойгоҳи миллии маълумоти қонунгузори Республикаи Ўзбекистон – вебсайти Lex.uz).

**БИЛЕТҲОИ ИМТИҲОНИ ҶАМЪБАСТӢ БАРОИ СИНФИ 11 АЗ
ҶАМӢИ АСОСӢОИ ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ**

Базаи саволҳои 1

1. (И-4 балл) Дар зер таснифоти марбут ба мафҳуми давлат оварда шудаанд. Ба ғайр аз дутои онҳо, боқимондааш ба мафҳуми давлат дохил мешаванд. Дутои зиёдатиरो ёбед.

1) сохтори мураккаби иҷтимоӣ; 2) бо дигар давлатҳо муносибатҳои сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангиро амалӣ мекунад; 3) қудрати маҷбур карданро дорад; 4) манфиатҳои шахрвандони худ, инчунин ҳамаи одамонро, ки дар қаламрави он зиндагӣ мекунанд, ҳимоя мекунад; 5) ягонагии умумии муайяни ташаккулифтаи одамон, ки дар он қонунҳои иҷтимоӣ ҳукмронӣ мекунанд; 6) созмони мустақили сиёсӣ.

Ҷавоб:									
Балл:									

2. (И-4 балл) Дар зер намудҳои вазифаҳои дохилии давлат оварда шудаанд. Ба ғайр аз дутои онҳо, боқимондааш ба вазифаҳои дохилии давлат дохил мешаванд. Дутои зиёдатиरो ёбед.

1) таъмини ҳуқуқ ва озодиҳои шахрвандон; 2) ҳифзи мулк дар ҳама шаклҳои моликият; 3) таъмини рушди соҳаи иқтисодии кишвар; 4) таъмини сулҳу осоиштагӣ; 5) ҳифзи иҷтимоии аҳоли, рушди соҳаи иҷтимоӣ; 6) фаъолияти иқтисодии байналмилалӣ; 7) ба шахрвандон фароҳам овардани шароит барои расидан ба камолоти фарҳангӣ ва маърифатӣ.

Ҷавоб:									
Балл:									

3. (И-4 балл) Дар зер нишонаҳои шакли монархияи идоракунӣ оварда шудаанд. Ба ғайр аз дутои онҳо, боқимондааш ба шакли монархияи идоракунӣ тааллуқ доранд. Дутои зиёдатиरो ёбед.

1) ҳокимият муқаддас ва илоҳӣ эълон карда мешавад; 2) дар фаъолияти худ мустақил аст; 3) ваколатҳои ҳокимият тақсим карда мешаванд; 4) тартиби махсуси таъсис ва қабули ҳокимият вуҷуд дорад; 5) идораҳои олии ҳокимият дар давраи интихобшудаи худ қарорҳои худро қабул мекунанд.

Ҷавоб:									
Балл:									

4. (И-4 балл) Аз зеринҳо нишонаҳои асосии давлатеро, ки шакли ҷумҳуриявии идоракуниро дорад, пайдо кунед:

1) қарорҳои худро дар давраи интихобшудаи худ қабул кардани идораҳои олии ҳокимият; 2) барои натиҷаҳои идоракунии худ аз ҷиҳати ҳуқуқӣ ҷавобгар нестанд; 3) тартиби махсуси таъсис ва қабули ҳокимият вучуд дорад; 4) афзоиши салоҳияти судҳо, ки идораи амаликунандаи муҳокимаи одилона мебошанд; 5) ҳукмронии якумрӣ; 6) мустақилият дар фаъолияти худ.

Ҷавоб:									
Балл:									

5. (И-4 балл) Дар зер хусусиятҳои низоми демократӣ оварда шудаанд, ки ба ғайр аз дутои онҳо, боқимондаш ба хусусиятҳои низоми демократӣ дохил мешаванд. Дутои зиёдатиरो ёбед.

1) идоракунии давлатӣ бар асоси тамоюли итоати ақаллият ба аксарият амалӣ карда мешавад; 2) ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд эътироф карда мешаванд; 3) бо андешаҳои дигаргун мубориза бурда мешавад; 4) иттиҳодияҳои иҷтимоӣ-сиёсӣ зиёд мешаванд; 5) ваколатҳои ҳукумат тақсим карда мешаванд; 6) муҳолифат аз байн меравад.

Ҷавоб:									
Балл:									

Базаи саволҳои 2

1. (И-4 балл) Дар зер амалҳои оварда шудаанд, ки ноболиғони аз 14 то 18-сола ҳақ доранд мустақилона **бе розигии хаттии** волидонашон анҷом диҳанд. Дутои зиёдатиरो ёбед.

1) тасарруфи маош, стипендия ва дигар даромадҳои худ; 2) тўҳфа кардани амволи ғайриманқул; 3) амалӣ намудани ҳуқуқи муаллифӣ; 4) гузоштани пасандоз дар бонкҳо ва тасарруфи онҳо; 5) бастании созишномаҳои хурди маишӣ; 6) гирифтани кредит аз бонк.

Ҷавоб:									
Балл:									

2.(И-4 балл) Дар зер созишномаҳое оварда шудаанд, ки ноболиғони аз 6 то 14-сола ҳақ доранд **мустақилона** анҷом диҳанд. Ҳатогихои ин созишҳоро ёбед.

1) созишномаҳои хурди маишӣ; 2) созишномаҳое, ки барои ёфтани манфиати ройгон равонашудааст ва тасдиқи нотариалӣ ё бақайдгирии давлатиро талаб намекунад; 3) созишномаҳое, ки барои тасарруфи музди меҳнат, стипендия ва дигар даромадҳои худ баста шудаанд; 4) созишномаҳои вобаста ба тасарруф намудани маблағҳое, ки аз ҷониби намояндаи қонунӣ ё шахси сеюм бо розигии ӯ барои мақсади мушаххас ё тасарруфи ройгон дода шудаанд; 5) созишномаҳое, ки барои мувофиқи қонун дар бонкҳо гузоштани амонат ва тасарруфи онҳо баста шудаанд.

Ҷавоб:									
Балл:									

3. (И-4 балл) Ба кадоме аз ҷиноятҳои зерин аз синни 14-солагӣ ҷазо дода намешавад ё ҷавобгарӣ муқаррар нашудааст? 1) куштори қасдан; 2) расонидани зарари вазнини ҷисмонӣ ба саломатӣ; 3) одамрабӣ; 4) фиребгарӣ; 5) тамаъҷӯӣ; 6) куштор дар натиҷаи беэҳтиётӣ.

Ҷавоб:									
Балл:									

4. (И-4 балл) Дар зер намудҳои ҷазоҳое оварда шудаанд, ки ба шахсоне, ки пеш аз расидан ба синни ҳаҷдаҳсолагӣ ҷиноят содир кардаанд, татбиқ карда мешаванд. Ҳатогихои ин ҷазоҳоро ёбед. 1) ҷарима; 2) корҳои маҷбурии ҷамъиятӣ; 3) маҳрум кардан аз баъзе ҳуқуқҳо; 4) корҳои ислоҳи ҳуқ; 5) маҳдуд кардани озодӣ; 6) ба мӯҳлати тӯлонӣ маҳрум кардан аз озодӣ; 7) маҳрумӣ аз озодӣ.

Ҷавоб:									
Балл:									

5. (И-4 балл) Дар зер маълумот дар бораи ҳуқуқҳои нобилигон дар ҳуқуқи оила оварда шудааст. Аз онҳо ду хатогиرو ёбед.

1) ҳар як кӯдак ҳуқуқ дорад дар оила зиндагӣ кунад ва тарбия ёбад; 2) ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии кӯдакро волидонаш, дар сурати набудани волидон, шахсони ивазкунандаи онҳо, мақомоти васигӣ ва парасторӣ амалӣ мекунад; 3) ном ва насаби кӯдакро бо аризаи муштараки волидон то расидан ба синни 18-солагӣ, бо назардошти манфиатҳои кӯдак, тағйир додан мумкин аст; 4) номи кӯдак бо розигии волидон, номи падарӣ - мувофиқи номи падарӣ дода мешавад; 5) дар ҳаёт будани волидон кӯдакон ҳуқуқи моликият нисбат ба амволи онҳоро доранд.

Ҷавоб:									
Балл:									

Базаи саволҳои 3

1. (И-4 балл) Маълумот ва аҳсои дар бораи ҳаёти шахсӣ ва муносибатҳои оилавии А. аз ҷониби ҳамкораш бе иҷозати ӯ дар шабакаҳои иҷтимоӣ паҳн карда шуданд. Дар натиҷа, обрӯи А. паст зада шуд.

Муайян кунед, ки кадом ҳуқуқ ва озодиҳои конституционии А. дар ин ҳолат поймол шудаанд.

- 1) ҳуқуқҳои шахсӣ
- 2) ҳуқуқҳои иқтисодӣ
- 3) ҳуқуқҳои сиёсӣ
- 4) ҳуқуқҳои фарҳангӣ

Ҷавоб: _____

2. (И-4 балл) Шаҳрванд Т. қонунан дар қаламрави Ҷумҳурии Ўзбекистон зиндагӣ мекунад. Ӯ мехоҳад бинобар кораш ба минтақаи дигар кӯчида равад, вале мақомоти маҳаллӣ бе ягон асоси қонунӣ аз ин пешгирӣ мекунад.

Ҳуқуқ ва озодиҳои конституционии шаҳрванд Т.-ро, ки дар ин вазъият поймол шудаанд, муайян кунед.

- 1) ҳуқуқи иҷтимоӣ-иқтисодӣ
- 2) ҳуқуқи сиёсӣ
- 3) ҳуқуқи меҳнат кардан
- 4) ҳуқуқи шахсӣ

Ҷавоб: _____

3.(И-4 балл) Шаҳрванд Ф., ки дар минтақаи кӯҳистон зиндагӣ мекунад, бинобар набудани дастрасӣ ба интернет дар истифодаи таҳсилоти онлайнӣ ва хидматрасониҳои давлатӣ душворӣ мекашад.

Муайян кунед, ки дар ин ҳолат кадом ҳуқуқ ва озодиҳои конститутсионии шаҳрванд Ф. поймол шудаанд.

- 1) ҳуқуқи шахсӣ
- 2) ҳуқуқи иқтисодӣ
- 3) ҳуқуқи сиёсӣ
- 4) ҳуқуқи фарҳангӣ

Ҷавоб: _____

4.(И-4 балл) Шаҳрванд Б. барои ишғоли вазифаи ҳолӣ дар мақомоти давлатӣ ариза пешниҳод кард. Гарчанде ки ӯ ба ҳамаи талабот ва меъёрҳо ҷавобгӯ буд, аммо дарҳости ӯ бо сабаби заминаи иҷтимоияш қабул карда нашуд.

Дар ин ҳолат кадом ҳуқуқи конститутсионии Б. поймол гардидааст?

- 1) ҳуқуқи шахсӣ
- 2) ҳуқуқи сиёсӣ
- 3) ҳуқуқи иқтисодӣ
- 4) ҳуқуқи фарҳангӣ

Ҷавоб: _____

5.(И-4 балл) Шаҳрвандони сокини маҳаллаи Обод Макон ба маҷлиси шаҳрвандони маҳалла мурочиати хаттии муштарак фиристоданд, то мушкилоти марбут ба таъмини оби нӯшокӣ ҳал карда шавад. Вале раиси маҳалла аз қабули мурочиат худдорӣ кард ва изҳор дошт, ки ин масъала дар ваколати ӯ нест.

Муайян кунед, ки дар ин ҳолат кадом ҳуқуқҳои конститутсионии шаҳрвандон поймол гардидаанд.

- 1) ҳуқуқҳои шахсӣ
- 2) ҳуқуқҳои иқтисодӣ
- 3) ҳуқуқҳои сиёсӣ
- 4) ҳуқуқҳои фарҳангӣ

Ҷавоб: _____

Базаи саволҳои 4

1. (И-4 балл) Мувофиқати байни ҳуқуқ ва озодиҳои конституционии шаҳрвандонро муайян кунед: ҳуқуқҳои дар сутуни аввал номбаршударо бо ҳуқуқҳои дар сутуни дуюм номбаршуда мувофиқи тоифаҳои мутобиқ кунед. Барои ҳар яки он мумкин аст якчанд ҷавоби дуруст мувофиқ ояд.

1) озодии андеша, гуфтор ва эътиқод;	a) ҳуқуқи зиндагӣ;
2) ҳуқуқи меҳнатӣ.	b) эҳтиром ба ҳуқуқ, озодӣ, шаъну шараф ва қадри қимати одамон;
	c) дастрасии баробар ба хидмати давлатӣ;
	d) такмили ихтисоси касбӣ;
	e) ҳуқуқи гирифтани кӯмаки ҳуқуқӣ;
	f) ҳимоя аз бекорӣ.

Ҷавоб:

1	2
Балл:	

2. (И-4 балл) Мувофиқати байни ҳуқуқ ва озодиҳои конституционии шаҳрвандонро муайян кунед: ҳуқуқҳои дар сутуни аввал номбаршударо бо ҳуқуқҳои дар сутуни дуюм номбаршуда мувофиқи тоифаҳои мутобиқ кунед. Барои ҳар яки он мумкин аст якчанд ҷавоби дуруст мувофиқ ояд.

1) ҳуқуқи озодӣ ва дахлнопазирии шахсӣ;	a) узи иттиҳодияҳои ҷамоатӣ шудан;
2) узи ҳизбҳои сиёсӣ шудан.	b) презумпсияи бегуноҳӣ;
	c) ҳуқуқи ҷустуҷӯ, гирифтани ва паҳн кардани ахбор;
	d) иштироки бевосита дар идораи корҳои ҷамъиятӣ ва давлатӣ;
	e) ҳуқуқи меҳнат кардан;
	f) ҳуқуқи соҳиби хонаву ҷой шудан.

Ҷавоб:

1	2
Балл:	

3. (И-4 балл) Мувофиқати байни ҳуқуқ ва озодиҳои конституционии шаҳрвандонро муайян кунед: ба ҳуқуқҳои дар сутуни аввал овардашуда аз ҳуқуқҳои сутуни дуюм вазъиятҳои мувофиқро интихоб кунед. Барои ҳар яки он мумкин аст якчанд ҷавоби дуруст мувофиқ ояд.

1) ҳуқуқ ва озодиҳои шахсӣ;	a) шаҳрванд ба мақомоти прокуратура бо шикоят муроҷиат кард;
2) ҳуқуқҳои сиёсӣ.	b) шаҳрванд ба узвияти ҳизб пазируфта шуд;
	c) кормандон аз муоинаи тиббии ихтиёрӣ гузаштанд;
	d) айбдоршаванда аз кӯмаки тарчимон истифода намуд;
	e) шаҳрванд пулҳои худро дар бонк ба ивази фоиз амонат гузошт;
	f) маҳкум дар бораи афв илтимоснома навишт.

Ҷавоб:

1	2
Балл:	

4.(И-4 балл) Мувофиқати байни ҳуқуқ ва озодиҳои конституционии шаҳрвандонро муайян кунед: ба ҳуқуқҳои дар сутуни аввал овардашуда аз ҳуқуқҳои сутуни дуюм вазъиятҳои мувофиқро интихоб кунед. Барои ҳар яки он мумкин аст якчанд ҷавоби дуруст мувофиқ ояд.

1) ҳуқуқ ва озодиҳои шахсии мо;	a) ман дар бораи дар давоми се рӯз пардохтани андози амволам хати огоҳӣ гирифтам;
2) вазифаи конституционии мо.	b) ман дар ҷараёни тафтишот аз ҳуқуқи хомӯш мондани худ истифода намудам;
	c) хоҳарам дар таътили меҳнатӣ барои табобат дар беморхона бистарӣ шуд;
	d) ман соҳиби озодии вичдон мебошам;
	e) вақте ки модарам ба Осорхонаи Иҷазаҷа рафт, бо чизҳои он ҷо муносибати эҳтиёткорона кард.

Ҷавоб:

1	2
Балл:	

5.(И-4 балл) Мувофиқати байни ҳуқуқ ва озодиҳои конституционии шаҳрвандонро муайян кунед: ба ҳуқуқҳои дар сутуни аввал овардашуда аз ҳуқуқҳои сутуни дуюм вазъиятҳои мувофиқро интихоб кунед. Барои ҳар яки он метавонад якчанд ҷавоб дуруст ояд.

<p>1) ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва экологии мо;</p> <p>2) вазифаи конституционии мо.</p>	<p>a) имсол ман ба нафақа мебароям;</p> <p>b) барои аҳолии муоинаҳои тиббии ройгон ташкил карда шуд;</p> <p>c) барои адои хидмати ҳарбӣ меравам;</p> <p>d) дар чамъомади баргузорнамудаи иттифоқи касаба ҳамаи кормандон иштирок карданд;</p> <p>e) ман дар суд аз ҳимояи адвокат истифода намудам;</p> <p>f) сокинони маҳалла партовхоро дар ҷойҳои муқарраршуда меафкананд.</p>
---	---

Ҷавоб:

1	2		
Балл:			

Базаи саволҳои 5

1. (Д-4 балл) Таърифи дурусти мафҳуми никоҳро ёбед.

1) мард ва зане, ки дар рӯзгори муштарак зиндагӣ мекунанд

2) созишномаи ихтиёрӣ байни мард ва зан, ки дар мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ бар асоси эҳтиром, муҳаббат ва эътимоди мутақобила баста мешавад.

3) никоҳ иттифоқи ду шахсест, ки ба синни ҳаждаҳсолагӣ расидаанд ва бо ризоияти онҳо ва дар асоси баробарҳуқуқӣ дар мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ баста мешавад.

4) созиши байни мард ва зан барои барқарор кардани робитаҳои ҳешутаборӣ

Ҷавоб: _____

2. (Д-4 балл) Мақсади муоинаи тиббии шахсонеро, ки ба никоҳ медароянд, муайян кунед.

- 1) фароҳам овардани шароит барои ташаккули оилаи солим, пешгирии таваллуди кӯдакони камхун ва ногиро
- 2) муайян кардани маълумот дар бораи ҳолати равонии шахсоне, ки ба никоҳ медароянд ва аз кӯдакӣ аз қадом бемориҳо азият мекашанд
- 3) фароҳам овардани шароит барои ташаккули оилаи солим, пешгирии таваллуди кӯдакони дорои бемориҳои ирсӣ ва модарзодӣ
- 4) муайян кардани маълумот дар бораи саломатӣ ва вазъи иҷтимоии шахсоне, ки ба никоҳ медароянд

Ҷавоб: _____

3. (Д-4 балл) Мақомотеро муайян кунед, ки ба никоҳшавандагон барои муоинаи тиббӣ роҳхат медиҳад.

- 1) вазорати тандурустӣ
- 2) шӯъбаҳои тандурустии ноҳиявӣ
- 3) агентии хидматрасонии давлатӣ
- 4) идораи сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ

Ҷавоб: _____

4. (Д-4 балл) Аз байни шартҳои зерин, ҷавоби дурустро ҳамчун яке аз шартҳои асосии никоҳ муайян кунед.

- 1) никоҳ дар асоси розигии ихтиёрии мард ва зан баста мешавад
- 2) никоҳ дар асоси розигии волидон баста мешавад
- 3) никоҳ аз санаи пешниҳоди ариза дар идораи сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ баста мешавад
- 4) никоҳ пас аз маросимҳои динии мард ва зан баста мешавад

Ҷавоб: _____

5. (Д-4 балл) Ҷавоби нодурустро ёбед, ки дар он сабабҳои манъ шудани никоҳ хато гуфта шудаанд.

- 1) агар ҳадди ақал яке аз ҳамсарон дар никоҳи дигари бақайдгирифташуда бошад.
- 2) агар ҳадди ақал яке аз ҳамсарон қаблан барои ҷинояти қасдона маҳкум шуда бошад.
- 3) агар ҳадди ақал яке аз ҳамсарон аз ҷониби суд, бинобар бемории рӯҳӣ ғайри қобили амал доништа шуда бошад
- 4) байни хешовандоне, ки бо наслу насаб пайванданд, байни бародарону хоҳарон ва хоҳарандарон, инчунин онҳое, ки фарзандхонд шудаанд.

Ҷавоб: _____

1. (И-4 балл) Дар вазъияти зерин кадом ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои оила вайрон шуда истодааст?

<p>Дилшод ва Моҳира издивоч кардаанд. Моҳира бо сабаби он, ки кор мекунад, вақт намеёбад корҳои хонаро танҳо анҷом диҳад. Дилшод мехоҳад ба Моҳира корро манъ кунад, зеро ба фикри вай танҳо мард бояд оиларо таъмин кунад ва зан бояд ба тарбияи кӯдакон машғул бошад. Моҳира бошад, ба ин розӣ нест.</p>	<p>a) ҳуқуқи сарвари оила будани шавҳар; b) ҳуқуқи бо ғаъолияти меҳнатӣ шуғл варзидани зан; c) ўҳдадориҳои оиларо аз ҷиҳати моддӣ таъмин намудани шавҳар; d) ўҳдадориҳои корҳои хонаро анҷом додани зан; e) ўҳдадориҳои зану шавҳар барои бунёди муносибатҳои оилавӣ дар асоси дастгирии мутақобила.</p>
--	--

Ҷавоб:									
Балл:									

2. (И-4 балл) Роҳи ҳалли дурусти вазъияти зеринро интихоб кунед.

<p>Зану шавҳар муддати тӯлонӣ ихтилофдоранд ва шавҳар аз фарзандону ҳамсараш ҷудо зиндагӣ мекунад. Кӯшишҳо барои оштии кардани онҳо ягон натиҷаи мусбат надоданд. Ҳолати мазкур аз ҷониби суд баррасӣ мешавад.</p>	<p>a) агар суд яқҷоя зиндагӣ кардан ва оиларо нигоҳ доштани ҳамсаронро имконнопазир донад, онҳоро аз никоҳ ҷудо мекунад; b) суд вучуд доштани фарзандонро ба инобат гирифта, барои оштии як сол мӯҳлат медиҳад; c) суд барои оштии шудани ҳамсарон мӯҳлати шашмоҳа муқаррар мекунад ва ба комиссияи оштии назди маъмурияти ноҳияи ҷои зисти ҳар яки зану шавҳар хабар медиҳад, то чораҳои дахлдорро барои оштии додани ҳамсарон андешад; d) суд баррасии парвандаро ба таъхир гузошта, барои оштии шудани ҳамсарон мӯҳлати шашмоҳа муқаррар мекунад.</p>
--	---

Ҷавоб:									
Балл:									

3. (И-4 балл) Ба вазъияти зерин ҷавоби мувофиқро интихоб кунед.

<p>Зану шавҳар Азамат ва Дилноза панҷ сол боз бо ҳам зиндагӣ мекунанд. Ҳоло тавассути идораи сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ ҷараёни ҷудошавии онҳо мегузаронанд.</p>	<p>a) зан ба ҷудошавӣ розӣ ва фарзандони ноболиғ надошта бошад, никоҳ дар мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ бекор карда мешавад;</p> <p>b) зану шавҳар фарзандони ноболиғ надошта бошанд, никоҳ дар мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ бекор карда мешавад;</p> <p>c) агар зану шавҳар баҳсҳои амволий ва ғайриамволии шахсӣ ва фарзандони то шонздаҳсола надошта бошанд, никоҳ дар мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ бекор карда мешавад;</p> <p>d) агар зану шавҳар ба ҷудошавӣ розӣ ва байни онҳо баҳсҳои амволий вуҷуд надошта бошанд, никоҳ дар мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ бекор карда мешавад.</p>
---	--

Ҷавоб:									
Балл:									

4. (И-4 балл) Дар ҳолати зерин, сабабҳои манъшавандаи никоҳро интихоб кунед.

<p>Шаҳриёр ва Нилуфар барои издивоҷ ба идораи сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ ариза пешниҳод карданд. Ҳангоми баррасии ариза, ҳолатҳои муайян карда шуданд, ки ба никоҳ монеъ мешаванд.</p>	<p>a) Шаҳриёр қаблан бо роҳи қонунӣ издивоҷ карда буд ва он то ҳол расман бекор карда нашудааст;</p> <p>b) Шаҳриёр ва Нилуфар мувофиқи маросимҳои динӣ издивоҷ кардаанд;</p> <p>c) Нилуфар бемории вазнин дорад;</p> <p>d) Шаҳриёр ва Нилуфар бародарандару хоҳарандар ҳастанд;</p> <p>e) Шаҳриёр фарзанди 8-моҳа дорад.</p>
---	--

Ҷавоб:									
Балл:									

5.(И-4 балл) Ба вазъияти зерин ҷавобҳои мувофиқро интихоб кунед.

Зану шавҳар Азамат ва Нодира дар суд аз ҷараёни ҷудошавӣ мегузаранд. Онҳо писари панҷсола ва духтари дусола доранд. Суд дар доираи ваколати худ якчанд масъалаҳои марбут ба ин парвандаро ҳал кардааст.	a) муаммоҳои молиявии шахсии байни ҳамсаронро; b) бо кӣ зиндагӣ кардани фарзандони ноболиғро; c) таъминоти волидайн барои кӯдакон ва масъалаҳои амволро; d) хароҷоти ташкили тӯйро; e) бекор кардани никоҳро пазируфтани хешовандони наздик.
---	--

Ҷавоб:									
Балл:									

Базаи саволҳои 7

1. (Д-4 балл) Таърифи зеринро хонед ва муайян кунед, ки сухан дар бораи чӣ меравад.

“Ҳама неъматҳои моддӣ, ки ниёзҳои мушаххаси инсонро қонеъ мекунанд ва метавонанд дар ихтиёри ӯ бошанд”.

- a) ресурсҳо
- b) хидматҳо
- c) ашё
- d) мулк

Ҷавоб: _____

2.(Д-4 балл) Таърифи зеринро хонед ва муайян кунед, ки сухан дар бораи чӣ меравад.

“Ашёе, ки ба шахс бо ҳуқуқи моликият тааллуқ доранд”.

- a) ресурсҳо
- b) амвол
- c) неъматҳои моддӣ
- d) сарват

Ҷавоб: _____

3. (Д-4 балл) Муайян кунед, шартномаи қарз байни шахрвандон агар миқдори ин қарз чанд баробар аз миқдори ҳисоби базавӣ зиёд бошад, бояд дар шакли оддии хатгӣ баста шавад.

- a) аз 10 баробари миқдори ҳисоби базавӣ
- b) аз 5 баробари миқдори ҳисоби базавӣ
- c) аз 3 баробари миқдори ҳисоби базавӣ
- d) аз 7 баробари миқдори ҳисоби базавӣ

Ҷавоб: _____

4. (Д-4 балл) Навъи амволеро, ки ба таърифи зерин мувофиқат мекунад, муайян кунед:

“Амволи мақомоти давлатии маҳаллӣ, маблағҳои буҷаи маҳаллии худӣ онҳо, хонаву ҷой, инчунин мактаб, кӯдакистон, театр, китобхона, беморхона ва поликлиникаҳоро дар бар мегирад”.

- a) мулки давлатӣ
- b) мулки хусусӣ
- c) мулки минитсипиалӣ
- d) мулки умумӣ

Ҷавоб: _____

5. (Д-4 балл) Ба ҷои нуқтаҳои зерин намуди мувофиқи шартнома ро интихоб кунед:

“...бо мақсадҳои манфиати ҷамъиятӣ ба шаҳрвандон, муассисаҳои тиббӣ, таълимӣ, ҳифзи иҷтимоӣ, фарҳангӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои динӣ, инчунин давлат ва дигар субъектҳои ҳуқуқи шаҳрвандӣ баста мешавад ва барои қабули он иҷозат ё ризоияти касеро талаб намекунад”.

- a) насиа
- b) хайру эҳсон
- c) ҳадя
- d) мерос

Ҷавоб: _____

Базаи саволҳои 8

1. (И-4-балл) Муносибатҳои ҳуқуқии шаҳрвандиро, ки дар вазъият оварда шудаанд, таҳлил ва онҳоро ба гурӯҳҳо тақсим кунед. Барои ҳар яки он мумкин аст якчанд ҷавоби дуруст мувофиқ ояд.

М. ба санъат тавачҷӯх дорад ва мехост расмҳои худро омода карда, дар намоишгоҳи маҳаллӣ намоиш диҳад. М. нақша дошт, ки бо фурӯши асарҳои худ пул кор кунад. Мудирӣ намоишгоҳ пешниҳоди М.-ро қабул кард. М. аз намоишгоҳ пули зиёд ба даст овард.

А) Субъект; В) Объект.

1) Шахсе бо номи М.; 2) пул; 3) раванди харид; 4) иштирок бо асари худ; 5) мудирӣ намоишгоҳ; 6) волидон; 7) асарҳои тасвирӣ; 8) даромадро ба нақша гирифтани.

Ҷавоб:

А	В
Балл:	

2. (И-4-балл) Муносибатҳои ҳуқуқии шахрвандиро, ки дар вазъият оварда шудаанд, таҳлил намуда онҳоро ба гурӯҳҳо тақсим кунед. Барои ҳар яки он мумкин аст якчанд ҷавоби дуруст мувофиқ ояд.

Ҷасур барои харидани компютер барои истифодаи шахсӣ бо мағозаи "TechnoPlus" шартнома бааст. Тибқи шартнома, мағоза бояд компютерро дар мӯҳлати муайяншуда ва пурра ба Ҷасур мерасонд, инчунин ба ӯ корти кафолат ва дастурҳои истифода меод. Ҷасур вазифадор буд, ки барои компютер дар ду марҳила пардохт кунад - пешпардохт ва пардохти ниҳой пас аз гирифтани маҳсулот.

А) Субъект; В) Объект.

1) Ҷасур харидор аст; 2) компютер; 3) ҳуқуқи Ҷасур барои санҷиши сифати маҳсулот; 4) ӯҳдадории мағоза барои расонидани компютер дар мӯҳлати муайяншуда ва пурра; 5) пул; 6) ҳуқуқи мағоза барои талаб кардани пардохти муайяншуда; 7) мағозаи "TechnoPlus".

Ҷавоб:

А		В	
Балл:			

3. (И-4-балл) Муносибатҳои ҳуқуқии шахрвандиро, ки дар вазъият оварда шудаанд, таҳлил ва онҳоро ба гурӯҳҳо тақсим кунед. Барои ҳар яки он мумкин аст якчанд ҷавоби дуруст мувофиқ ояд.

Сардор аз мағозаи онлайнӣ телефони мобилӣ харид. Вақте ки ӯ телефонро гирифт, фаҳмид, ки экрани дастгоҳ кор намекунад. Сардор фавран бо мағоза тамос гирифт ва талаб кард, ки телефонро иваз кунанд ё пулро баргардонанд. Фурӯшандаи мағозаи онлайнӣ дархости Сардорро рад кард.

А) Ҳуқуқи харидор; В) Үҳдадории фурӯшанда.

1) талаб кардани ҷуброни зарари расонидашуда; 2) харидани телефон; 3) ҷуброни зарари расонидашуда; 4) маҳдуд кардани ҳуқуқҳои харидор; 5) иваз кардани телефон ё баргардонидани пул; 6) бадном кардани фурӯшанда ва маҳсулот дар шабакаҳои иҷтимоӣ; 7) рад кардани шикоятҳои харидор.

Ҷавоб:

А		В	
Балл:			

4. (И-4-балл) Самандар ба сифати тичорати хурд фурӯши таҷҳизоти варзиширо оғоз кард. Ӯ ҳамаи маҳсулоти худро ба муштариён "Сад дар сад сифатнок ва бо кафолати 3 сола" гӯён, таълиф кард. Як муштарӣ дучархаи варзиширо харид, ки пас аз 1 соли истифода шикаст. Самандар аз таъмири он саркашӣ карда, гуфт: "Шумо онро нодуруст истифода бурдаед, мӯҳлати кафолат ба охир расидааст."

Ўхдадорихои қонунии Самандар (А) ва ҳуқуқҳои субъективии харидорро (В) ба гурӯҳҳо тақсим кунед. Барои ҳар яки он мумкин аст якчанд ҷавоби дуруст мувофиқ ояд.

1) таблиғоти "Сад дар сад сифатнок ва бо кафолати 3 сола"; 2) таъмини маҳсулоти босифат ба муштариён; 3) талаб кардани таъмир ё иваз кардани дучарҳаи варзишӣ; 4) истифодаи эҳтиёткоронаи дучарҳаи варзишӣ; 5) таъмир ё иваз кардани дучарҳаи варзишӣ; 6) харидани дучарҳаи варзишии босифат.

Ҷавоб:

А		В	
Балл:			

5. (И-4-балл) Муносибатҳои ҳуқуқии шахрвандиро, ки дар вазъият оварда шудаанд, таҳлил намуда онҳоро ба гурӯҳҳо тақсим кунед. Барои ҳар яки он мумкин аст якчанд ҷавоби дуруст мувофиқ ояд.

Нилуфар ноутбуки кӯхнаи худро ба Санҷар фурӯхт. Онҳо шартномаи ҳаттӣ тартиб надоданд, балки танҳо даҳонӣ розӣ шуданд. Чанд ҳафта пас, Санҷар фаҳмид, ки ноутбук вайрон шудааст ва талаб кард, ки онро бо ноутбуки дигар иваз кунанд. Аз тарафи дигар, Нилуфар аз баргардонидани ноутбук саркашӣ кард.

А) Субъект; В) Ҳуқуқи субъективии Санҷар.

1) Нилуфар; 2) харидани ноутбук; 3) Санҷар; 4) додани маҳсулоти соз; 5) ноутбук; 6) талаб кардани баргардонидан ё иваз кардан.

Ҷавоб:

А		В	
Балл:			

Базаи саволҳои 9

1.(Д-4 балл) Таърифи зеринро хонед ва муайян кунед, ки сухан дар бораи чӣ меравад.

"_____ маҷмӯи шартномаҳои байналмилалӣ, меъёрҳои одат ва тамоюлҳои умумэтирофшуда мебошад, ки муносибатҳои байналмилалиро барои таъмини сулҳ ва ҳамкорӣ танзим мекунад."

- 1) ҷомеаи байналмилалӣ
- 2) ҳуқуқи байналмилалӣ
- 3) тартиботи байналмилалӣ
- 4) қоидаи байналмилалӣ

Ҷавоб:_____

2. (Д-4 балл) Таърифи зеринро хонед ва муайян кунед, ки сухан дар бораи чӣ меравад.

" _____ - мафҳуме, ки ба ягонагии давлатҳои ҷаҳон ва мардуми дар онҳо зиндагикунанда барои ҳамкорӣ барои ҳалли мушкилоти ҷаҳоние, ки башарият бо онҳо рӯбарӯ аст, ба сӯи мақсади муштарак ишора мекунад. Он бар тамоюлҳои ҳуқуқи байналмилалӣ, ба монанди баробарии соҳибхитӣрии ҳамаи давлатҳо ва дахлнопазирии қаламравҳои онҳо асос ёфтааст. Дар хотир доред, ки он созмони байналмилалӣ нест."

- 1) ҷомеаи байналмилалӣ
- 2) созишномаи байналмилалӣ
- 3) тартиботи байналмилалӣ
- 4) одати байналмилалӣ

Ҷавоб: _____

3.(Д-4 балл) Таърифи зеринро хонед ва муайян кунед, ки сухан дар бораи чӣ меравад.

"Он харитаи ҷаҳон ва ду шоҳаи зайтуни атрофи онро тасвир мекунад. Шоҳаи зайтун рамзи сулҳ аст. Харитаи ҷаҳон ӯҳдадории созмонро барои барқарор кардани сулҳ дар ҷаҳон ифода мекунад."

- 1) Герби ИДМ
- 2) Нишони ЮНИСЕФ
- 3) Нишони ЮНЕСКО
- 4) Парчами СММ

Ҷавоб: _____

4. (Д-4 балл) Мувофиқи Конвенсия дар бораи ҳуқуқи кӯдак, бояд кӯдак дар асоси кадом гурӯҳи ҳуқуқҳо метавонад аз ҳуқуқҳои озодии баён, дин, вичдон, инчунин ба иттиҳодия ва ҷамъомадҳои осоишта истифода намояд?

- 1) ҳуқуқи зиндагӣ
- 2) ҳуқуқи иштирок кардан
- 3) ҳуқуқи рушду нумӯъ ёфтан
- 4) ҳуқуқи ҳимоя кардан

Ҷавоб: _____

5. (Д-4 балл) Таърифи зеринро хонед ва муайян кунед, ки сухан дар бораи чӣ меравад.

" _____ - он аз 15 узв иборат аст, ки аз ҷониби Сарассамблея ва Шӯрои бехатарӣ интихоб шудаанд ва доимӣ фаъолият мекунанд".

- 1) Шӯрои васигӣ и СММ
- 2) Шӯрои ққтисодӣ ва иҷтимоии СММ
- 3) Суди байналмилалии адолати СММ
- 4) Котиботи СММ

Ҷавоб: _____

Базаи саволҳои 10

1. (И-4 балл) Ду кишвар дар бораи истифодаи муштарак захираҳои об созишнома имзо карданд. Тибқи созишнома, меъёрҳои истифодаи об қатъиян муайян карда шуда буданд. Аммо, яке аз тарафҳо, бар хилофи шартҳои созишнома, истифодаи бештари обро як тарафа оғоз кард, ки ба иқтисодиёти кишвари дигар зарар расонд. Дар ин вазъият кадом тамоюлҳои ҳуқуқии байналмилалӣ вайрон карда шудаанд? (2-то ҷавобро интихоб кунед)

- 1) тамоюли дахлнопазирии қаламрави давлатҳо
- 2) тамоюли ҳамкориҳои байни давлатҳо
- 3) тамоюли риояи шартномаҳои байналмилалӣ
- 4) тамоюли таҳдид накардан бо зӯрӣ

Ҷавоб:									
Балл:									

2. (И-4 балл) Низоъи мусаллаҳонае, ки байни ду кишвари ҳамсоя сар зад, ба сулҳи минтақавӣ ва байналмилалӣ таҳдиди ҷиддӣ эҷод кард. Аз сабаби таъсири манфии низоъ ба беҳатарии дигар кишварҳо, Созмони Милали Муттаҳид барои ҳалли низоъ ва барқарор кардани сулҳ ба андешидани чораҳо шурӯъ кард. Муайян кунед, ки кадом мақомоти Созмони Милали Муттаҳид ин вазифаро иҷро мекунад. (2-то ҷавобро интихоб кунед)

- 1) Шӯрои Беҳатарӣ
- 2) Шӯрои Иқтисодӣ ва Иҷтимоӣ
- 3) Шӯрои Васигӣ
- 4) Суди Байналмилалӣ

Ҷавоб:									
Балл:									

3. (И-4 балл) Як кишвар ба конвенсияи байналмилалӣ экологӣ ҳамроҳ шуда бошад ҳам, вале ӯҳдадориҳои худро мунтазам иҷро намекунад. Дар натиҷа, зарари ба муҳити зист расонидашуда фаромарзӣ шуд ва ба манфиатҳои дигар кишварҳо таъсир расонид. Аз ин рӯ, Созмони Милалӣ Муттаҳид масъалаи истифодаи механизмҳои байналмилалӣ ҳуқуқии таъсиррасонӣ нисбат ба ин кишварро баррасӣ кард. Чораҳоеро муайян кунед, ки СММ метавонад дар ин вазъият андешад. (2-то ҷавобро интиҳоб кунед)

1) бо кишвар музокироти расмӣ анҷом додан ва резолютсияҳоеро қабул кардан, ки ба риояи ӯҳдадориҳо даъват мекунанд

2) ҷорӣ кардани маҳдудиятҳои иқтисодӣ ё сиёсӣ (таҳримҳо) дар асоси қарори Шӯрои Бехатарӣ

3) мустақиман тағйир додани қонунгузориҳои дохилии экологӣ дар ин кишвар аз ҷониби мақомоти СММ

4) муваққатан маҳдуд кардани ҳуқуқ ва озодиҳои асосии шаҳрвандони ин кишвар дар сатҳи байналмилалӣ бинобар вайрон кардани ӯҳдадориҳои экологӣ

Ҷавоб:									
Балл:									

4. (И-4 балл) Байни ду кишвар созишномаи байналмилалӣ оид ба ҳамкории тиҷоратӣ ва иқтисодӣ баста шуд. Сарфи назар аз эътибор пайдо кардани созишнома, яке аз тарафҳо ӯҳдадориҳои дар он пешбинишударо иҷро накард. Дар натиҷа, байни тарафҳо ихтилоф пайдо шуд ва масъалаи ҳалли баҳс дар доираи ҳуқуқи байналмилалӣ ба миён омад. Кадом механизмҳои ҳуқуқиро барои ҳалли ин баҳс истифода бурдан мумкин аст? (2-то ҷавобро интиҳоб кунед)

1) гузаронидани гуфтушунидҳои дипломатӣ ва машваратҳо байни тарафҳо

2) истифодаи механизми медиатсия (миёнаравӣ)-и ҳатмӣ барои ба даст овардани созиш байни тарафҳо

3) баррасии масъала тавассути мақомоти судии миллии яке аз тарафҳои баҳс

4) истифодаи механизми арбитражи байналмилалӣ бар асоси созишномаи байни давлатҳо

Ҷавоб:									
Балл:									

5. (И-4 балл) Давлати А. ҳамлаи мустақими низомӣ ба давлати ҳамсояро оғоз кард. Ин амал ба барқарории минтақавӣ таҳдиди ҷиддӣ эҷод кард ва ба беҳатарии дигар давлатҳо таъсири манфӣ расонд. Аз ин рӯ, ҷомеаи ҷаҳонӣ қарор кард, ки дар доираи Созмони Милали Муттаҳид чораҳои муштарак андешад. Дар натиҷа, нисбати давлати А. таҳримҳо (санксияҳо)-и иқтисодӣ ва сиёсӣ ҷорӣ карда шуданд ва он аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ ҷудо карда шуд. Дар ин вазъият, кадом тамоюлҳои ҳуқуқии байналмилалӣ барои татбиқи таҳримҳо нисбати давлати А. истифода шуданд? (2-то ҷавобро интихоб кунед)

- 1) тамоюли ҳатмӣ будани шартномаҳои байналмилалӣ
- 2) тамоюли истифода накардани зӯрӣ
- 3) дахлнопазирии дипломатӣ
- 4) қоидаи беҳатарии дастаҷамъӣ

Ҷавоб:									
Балл:									

Базаи саволҳои 11

1. (И-4 балл) Маълумоти **дурустро**, ки дар бораи ҳуқуқи меҳнатӣ оварда шудааст, муайян кунед:

- 1) таъмини шароити меҳнатӣ гуфта, муносибатҳо вобаста ба фароҳам овардани шароити беҳатар ва бароҳати корӣ барои корфармоён ва кормандон фаҳмида мешавад.
- 2) дар Қонуни асосӣ муқаррар карда шудааст, ки Вазорати меҳнат чораҳоеро барои таъмини шуғли шаҳрвандон, ҳифзи онҳо аз бекорӣ ва инчунин коҳиш додани камбизоатӣ меандешад.
- 3) пешгирии бад шудани вазъи ҳуқуқии корманд яке аз тамоюлҳои асосии муносибатҳои ҳуқуқии меҳнатӣ мебошад.
- 4) агар шахс бекор монад, давлат ба ӯ кӯмаки доимии моддӣ мерасонад.

Ҷавоб:									
Балл:									

2. (И-4 балл) Маълумоти **нодурустро**, ки дар бораи ҳуқуқи меҳнатӣ оварда шудааст, муайян кунед:

- 1) давлат барои шахсони бекор якҷанд кафолатҳоро муқаррар мекунад
- 2) давлат музди меҳнати ҳадди ақалро муқаррар мекунад ва корфармоён метавонанд ба кормандони худ камтар аз ин маблағ пардохт кунанд
- 3) маблағи кӯмакпулии бекорӣ метавонад фарқ кунад
- 4) маркази малакаҳои касбӣ ба шаҳрвандон дар омӯзиши касб ва ёфтани кор бо пардохти муқарраршуда кӯмак мерасонад

Ҷавоб:									
Балл:									

3. (И-4 балл) Дар кадом ҳолатҳо шартномаи меҳнатӣ ҳақиқӣ ҳисобида намешавад, муайян кунед:

- 1) вазъи кормандро нисбат ба қонун бадтар кунад
- 2) ҳадди аққал дар ду нусха тартиб дода шуда бошад
- 3) интиқоли муваққатии кормандро ба кори дигар муқаррар кунад
- 4) меҳнати маҷбуриро муқаррар кунад

Ҷавоб:									
Балл:									

4. (И-4 балл) Маълумоти дурусти қонунгузори меҳнатиро муайян кунед, ки он дар бораи кормандони 15-16-солаи корхона мебошад:

- 1) ҳангоми муроҷиат ба кор тавсияи муаллим талаб карда мешавад
- 2) соатҳои корӣ набояд дар як ҳафта аз 36 соат зиёд шаванд
- 3) онҳо иҷозат надоранд, ки борро бо истифода аз аробача ё вагонча кашонанд
- 4) соатҳои корӣ набояд дар як ҳафта аз 24 соат зиёд шаванд
- 5) соатҳои корӣ набояд дар як ҳафта аз 40 соат зиёд шаванд

Ҷавоб:									
Балл:									

5. (И-4 балл) Маълумоти дурустро, ки дар бораи додани таътили меҳнати солона оварда шудааст, муайян кунед:

- 1) мувофиқи қонунгузорӣ, ба кормандоне, ки дар шароити номусоиди табиӣ ва иқлимӣ кор мекунанд, таътили солонаи асосии тамдидшуда дода мешавад.
- 2) ба корманд барои ҳар панҷ соли кор дар як ташкилот ё соҳа таътили иловагии солонаи ду рӯзи тақвимӣ дода мешавад.
- 3) ҳамаи кормандон, аз ҷумла кормандоне, ки ба ҷои дигар кас кор мекунанд, ҳаққи таътили солонро доранд.
- 4) таътили солона ба намудҳои ҳадди ақали солонаи асосӣ ё тамдидшудаи солонаи асосӣ тақсим мешавад.

Ҷавоб:									
Балл:									

Базаи саволҳои 12

1. (И-4 балл) Корфармои корхонаи “Zarafshon tekstil”, ба корманд Д., ки дар вазифаи дӯзандагӣ кор мекард, бо баҳонаи афзоиши фармоишҳо, ӯҳдадориҳои соат кор дар рӯзи истироҳатро бе розигии ӯ муқаррар кард. Гуфта шуд, ки барои кори иловагӣ музди иловагӣ дода намешавад. Д. ба ин вазъият эътироз кард.

Вазъиятро аз нигоҳи ҳуқуқӣ таҳлил намуда, хулосаҳои дурустро муайян кунед.

1) дар рӯзи истироҳат ба кор ҷалб намудани корманд танҳо бо розигии худи ӯ ё дар ҳолатҳои махсуси муқаррарнамудаи қонун мумкин аст.

2) корфармо бинобар ниёзҳои истеҳсоли, метавонад кормандро дар вақти дилхоҳ бе розигии ӯ ба кор ҷалб кунад.

3) барои кор дар рӯзи истироҳат бояд ҳадди аққал якуним баробари музди меҳнат ё рӯзи иловагӣ барои истироҳат дода шавад.

4) напардохтани музд барои кори иловагӣ ҳилофи қонунгузориҳои меҳнатӣ аст.

5) эътирози корманд вайрон кардани интизоми меҳнат ҳисобида мешавад.

Ҷавоб:									
Балл:									

2. (И-4 балл) Корфармои корхонаи истеҳсолии “Baraka Plast”, ба корманде бо номи К., ки дар вазифаи оператор кор мекунад, бо баҳонаи иҷрои нақшаи истеҳсоли, маълум кард, ки ӯ бояд дар басти шабона, вале бе музди иловагӣ кор кунад. К. бо ин талабот розӣ нашуд ва изҳор дошт, ки соатҳои корӣ дар шартномаи меҳнатӣ ба таври возеҳ муайян шудаанд. Вазъиятро аз нигоҳи ҳуқуқӣ таҳлил ва бандҳои қонунии шартномаи меҳнатии бо К. басташуда муайян кунед.

1) шартномаи меҳнатӣ маконеро нишон медиҳад, ки К. кори худро анҷом медиҳад (корхона ва шӯъба) нишон дода шудааст

2) шартномаи меҳнатӣ ба корфармо ҳуқуқ медиҳад, ки К.-ро дар вақти дилхоҳ ва бе пардохт ба корҳои иловагӣ ҷалб кунад

3) шартномаи меҳнатӣ соатҳои корӣ ва вақти истироҳати К.-ро ба таври возеҳ муайян мекунад

4) шартномаи меҳнатӣ мегӯяд, ки К. дар вақтҳои муайян ва дар ҷойҳои муайян маҷбур мешавад, ки дар корҳои ободонӣ кор кунад

5) шартномаи меҳнатӣ муқаррар мекунад, ки К. метавонад муваққатан корҳои дигарро ба манфиати корхона иҷро кунад ва агар ин кор ба вазифаи ӯ алоқаманд бошад, ба ӯ музди алоҳида дода намешавад

Ҷавоб:									
Балл:									

3. (И-4 балл) Шахсе бо номи З. тибқи шартномаи меҳнатӣ дар ширкати “Ҷағи ҳаёт” ба ҳайси муҳандис ба кор шурӯъ мекунад. Чанд моҳ пас, корфармо маоши ӯро бе огоҳии пешакӣ кам кард. З. инро ғайриқонунӣ ҳисобид ва талаб кард, ки мувофиқи шартномаи меҳнатӣ пардохт карда шавад.

Муайян кунед, ки кадом бандҳои шартномаи меҳнати бо З. басташуда нодурустанд.

1) шартномаи меҳнатӣ муқаррар мекунад, ки З. дар касб ё ихтисоси мушаххас кор хоҳад кард.

2) шартномаи меҳнатӣ муқаррар мекунад, ки корфармо метавонад маоши З.-ро дар вақти дилхоҳ тағйир диҳад.

3) шартномаи меҳнатӣ санаи ба кор даромадани З.-ро нишон медиҳад.

4) шартномаи меҳнатӣ шартҳои пардохти меҳнати З.-ро муқаррар мекунад.

5) шартномаи меҳнатӣ муқаррар мекунад, ки З. бо дархости корфармо вазифадор аст, ки ройгон кор кунад.

Ҷавоб:									
Балл:									

4. (И-4 балл) Зани ҳомилае бо номи И. дар корхонаи истеҳсолии “Nurli kelajak” кор мекунад. Корфармо бо баҳонаи зарурати иҷрои нақшаи истеҳсолӣ, меҳост ӯро ба басти шабона ҷалб кунад. И. ба ин талабот эътироз карда, изҳор дошт, ки дар қонунгузори меҳнат барои занони ҳомила қафолатҳои махсус мавҷуданд.

Ба вазият баҳои ҳуқуқӣ дода, қафолатҳои ҳуқуқии муқаррарнамудаи қонунгузори меҳнат барои занони ҳомиладорро муайян кунед.

1) ҷалб кардани занони ҳомила ба кори шабона ва кори иловагӣ манъ аст.

2) дар сурати зарурати истеҳсолӣ, корфармо метавонад бо розигии хаттии зани ҳомила ӯро ба басти шабона ҷалб кунад.

3) дар асоси ҳулосаи тиббӣ ба кори сабуктар гузаронида шудани зани ҳомила ва дар ин нигоҳ дошtoa шудани музди миёнаи меҳнат қафолат дода мешавад.

4) Зани ҳомила дар ҳеҷ сурат наметавонад бо ташаббуси корфармо аз кор озод карда шавад.

5) Зани ҳомила метавонад муваққатан ба манфиати корхона корҳои иловагии дигарро иҷро кунад, агар ин кор ба саломатии ӯ зарар нарасонад.

Ҷавоб:									
Балл:									

5. (И-4 балл) Дар корхонаи “Shirin don” корманди 16-солае бо номи К. ба кор қабул карда шуд. Корфармо барои иҷрои саривақтии нақшаи истеҳсоли барои ҳамаи кормандон вазифаи кори иловагӣ муқаррар кард. Ноболиғ К. низ дар ин рӯйхат буд. Ў аз ин норозӣ шуд.

Ба вазъият баҳои ҳуқуқӣ диҳед ва қафолатҳоро, ки қонунгузори мекнат барои кормандони ноболиғ муқаррар кардааст, муайян кунед:

- 1) корманди ноболиғро бо ташаббуси корфармо дар ҳеч сурат аз кор озод кардан мумкин нест
- 2) корфармо метавонад, дар сурати зарурати истеҳсоли, корманди ноболиғро бо розигии хаттии ӯ ба басти шабона ҷалб кунад
- 3) ба корманди ноболиғ қафолат дода мешавад, ки ба ӯ кори сабуктар дода ва маблағи музди меҳнаташ нигоҳ дошта хоҳад шуд
- 4) ҷалби кормандони ноболиғ ба басти шабона ва кори иловагӣ манъ аст
- 5) корманди ноболиғ метавонад муваққатан ба манфиати корхона корҳои дигарро иҷро кунад, агар ин кор ба саломатии ӯ зарар нарасонад, мумкин аст ба ӯ музди алоҳида дода нашавад

Ҷавоб:									
Балл:									

Базаи саволҳои 13

1. (Д-4 балл) Таърифи зерин ба кадом мафҳум тааллуқ дорад?

"— ин муносибатҳое мебошанд, ки байни мақомоти давлатӣ ва шаҳрвандон ё ташкилотҳо ба миён меоянд ва дар асоси меъёрҳои ҳуқуқи маъмури танзим карда мешаванд."

- 1) муносибатҳои конституционӣ-ҳуқуқӣ
- 2) муносибатҳои маъмури-ҳуқуқӣ
- 3) муносибатҳои шаҳрвандӣ-ҳуқуқӣ
- 4) Меъёрҳои идоракунии давлатӣ

Ҷавоб: _____

2. (Д-4 балл) Кадоме аз инҳо ба муносибатҳое, ки қонунгузори маъмури танзим мекунад, дохил намешавад?

- 1) бақайдгирии давлатии автомобил
- 2) бақайдгирии давлатии соҳибкорӣ
- 3) созишнома байни шаҳрвандон дар бораи тақсими мерос
- 4) муроҷиати шахсон ба мақомоти давлатӣ

Ҷавоб: _____

3. (Д-4 балл) Мақсади асосии таъсиси портали ягонаи интерактивии хидматрасонии давлатӣ (my.gov.uz)-ро муайян кунед:

- 1) суръат бахшидан ба ҷараёни гардиши ҳуччатҳои дохилӣ дар мақомоти давлатӣ
- 2) ҳавасмандгардонии гирифтани хидматрасонии давлатӣ танҳо тавассути мурочиати шахсӣ
- 3) кам кардани шумораи кормандон дар мақомоти давлатӣ
- 4) таъмини дастрасии зуд ва қулай ба хидматрасонии давлатӣ

Ҷавоб: _____

4. (Д-4 балл) Системаи чораҳое, ки барои нигоҳдории тартиботи ҳуқуқӣ, муайян ва бартараф кардани қонуншиканиҳо ва омӯзиши сабаб ва шароити бартараф кардани қонуншиканиҳо равона шудаанд, чӣ номида мешавад?

- 1) профилактикаи қонуншиканиҳо
- 2) таъхиси криминалистикӣ
- 3) тарбияи ҳуқуқӣ
- 4) чораи ҳуқуқӣ

Ҷавоб: _____

5. (Д-4 балл) Вазифаҳои асосии мақомот ва муассисаҳоеро, ки мустақиман дар профилактикаи ҷинояткорӣ иштирок мекунанд, муайян кунед:

- 1) ҳавасманд намудани фаъолияти шаҳрвандон дар ҳаёти иҷтимоӣ
- 2) таъмини ҳифзи ҳуқуқ, озодӣ ва манфиатҳои қонунии шахсон
- 3) татбиқи чораҳои ҳуқуқӣ нисбат ба шахсоне, ки ҷиноят содир кардаанд
- 4) назорати фаъолияти иҷтимоӣ-сиёсӣ ва иқтисодӣ дар ҷомеа

Ҷавоб: _____

Базаи саволҳои 14

1. (И-4 балл) Амалҳои зеринро дида бароед ва муайян кунед, ки кадоме аз онҳо ҳуқуқвайронкунии **маъмурӣ** мебошад:

1. Соҳибкор дар кӯчаи марказӣ беиҷозат реклама гузошт.
2. Шаҳрванд дар наздикии мактаб ғайриқонунӣ тиҷорат кард.
3. Як мансабдор аз шиносаш барои ба кор ҷойгир намудан пул гирифт.
4. Ронанда аз ҷароғаки сурх наистода гузашт.
5. Шахсе, ки мошини нав харида буд, дар кӯчаи марказӣ суръатро баланд кард.
6. Шахсе бо суръати баланд автомобил меронд, одам зад ва ба ӯ ёрӣ надода, аз ҷои ҳодиса фирор кард.

Ҷавоб:									
Балл:									

2. (И-4 балл) Амалҳои зеринро дида бароед ва муайян кунед, ки кадоме аз онҳо ҳуқуқвайронкунии **маъмури** мебошад:

1. Донишҷӯ аз ҳамсинфаш қалам қарз гирифт ва фаромӯш кард, ки онро баргардонад. 2. Мураббӣ кӯдаконро дар ҷои ҷамъиятӣ беназорат гузошт. 3. Шаҳрванд дар бозор ғавғо бардошт. 4. Донишҷӯ дар нақлиёти ҷамъиятӣ бадрафторӣ кард. 5. Донишҷӯ ба дарс дер монд. 6. Ронанда ба мошини боркаш бореро бор кард, ки аз вазни муқарраршуда зиёдтар буд.

Ҷавоб:									
Балл:									

3. (И-4 балл) Амалҳои зеринро дида бароед ва муайян кунед, ки кадоме аз онҳо ҳуқуқвайронкунии **маъмури** мебошад:

1. Ронанда аз дастгоҳҳои равшанидиҳандаи манъшуда истифода кард. 2. Шаҳрванд шартҳои шартнома ро иҷро накард. 3. Шаҳрванд дар нақлиёти ҷамъиятӣ бо одамони бегона беадабӣ карда, қасдан ҷанҷол бардошт. 4. Шаҳрванди ҷавон дар курсие, ки барои пиронсолон пешбинӣ шуда буд, нишаста, ба онҳо ҷой надод. 5. Шаҳрванд дар ҷои ҷамъиятӣ машрубот истеъмол кард. 6. Сохтмончи қорҳои сохтмони ро бо вайрон кардани қоидаҳои банақшагирии шаҳр пеш бурд.

Ҷавоб:									
Балл:									

4. (И-4 балл) Амалҳои зеринро дида бароед ва муайян кунед, ки кадоме аз онҳо ҳуқуқвайронкунии **маъмури** мебошад:

1. Ронанда қоидаҳои ҳаракати роҳро вайрон кард ва дар гузаргоҳи пиёдагардон наистод. 2. Ҳокими ноҳия бо мақсади ҷудо кардани замин аз шаҳрванд пул гирифт. 3. Шаҳрванд дар минтақаи мағозаи хӯрокворӣ бетартибӣ эҷод кард. 4. Донишомӯзи синфи 10 қоидаҳои истифодаи нақлиёти ҷамъиятиро риоя накард. 5. Донишҷӯ шабона дар маҳалла бо овози баланд суруд хонд. 6. Шаҳрванд шабона ба хонаи ҳамсолаш барои дуздӣ ворид шуд.

Ҷавоб:									
Балл:									

5. (И-4 балл) Амалҳои зеринро баррасӣ ва муайян кунед, ки кадоме аз онҳо ҳуқуқвайронкунии **маъмури** мебошад:

1. Донишҷӯ қасдан барои ҳаракат дар автобус чипта нагирифт. 2. Шаҳрванд тартиби муқарраршуда дар ҷорабиниҳои оммави ро вайрон кард. 3. Шаҳрванд ба дархости қонунии қорменти мақомоти давлатӣ итоат накард. 4. Донишомӯз беэҳтиётӣ карда, дафтари ҳамсинфашро дарронд. 5. Донишомӯзи синфи 11 дар ҷои ҷамъиятӣ авбошии хурд содир кард. 6. Қормент телефони қиматбаҳои ҳамқорашро дуздид.

Ҷавоб:									
Балл:									

Базаи саволҳои 15

1. (И-4 балл) Муайян кунед, ки кадоме аз таснифоти зерин бо ҷиноят ва ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурӣ тааллуқ доранд ва онҳоро мувофиқ кунед.

А) Ҷиноят; В) Ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ.

1. Дар ин ҷазоҳо нисбатан саҳттаранд, ҷазоро асосан суд муайян мекунад.
2. Ҳуқуқвайронкуниҳо ба монанди дер мондан ба дарс ё дер омадан ба кор содир мешаванд.
3. Ҷазо на танҳо аз ҷониби суд, балки аз ҷониби мақомоти корҳои дохилӣ ё дигар мақомоти ваколатдор низ таъин карда мешавад.
4. Он асосан дар шакли иҷро накардани шартҳои шартнома, ки ба шахсон зарари моддӣ ва маънавӣ мерасонад, анҷом дода мешавад.

Ҷавоб:

А	В
Балл:	

2.(И-4 балл) Дар зер як қатор қоидаҳо дар бораи меъёрҳои муҳофизати ҷиноятӣ оварда шудаанд. Ин қоидаҳоро вобаста ба он ки онҳо ба кадом меъёрҳо вобаста мебошанд, ҷудо кунед.

А) Презиумпсияи бегуноҳӣ; В) Эҳтироми шаъну шараф ва қадру қимати шахс.

1. Ҳамаи мақомоти давлатӣ ва шахсони мансабдоре, ки барои пешбурди парвандаи ҷиноятӣ масъуланд, вазифадоранд, ки ҳуқуқ ва озодиҳои шахрвандони иштирокчи муроғияти ҷиноятиро ҳимоя кунанд.
2. Тафтишгар, муфаттиш, прокурор ва суд вазифадоранд далели ҷиноят, дар содир кардани он кӣ гунаҳкор аст, инчунин ҳама ҳолатҳои марбут ба ҷиноятро муайян кунанд.
3. Шахс то он даме, ки гуноҳи ӯ дар содир кардани ҷиноят мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонун исбот нашавад ва бо ҳукми суд, ки эътибори қонунӣ пайдо кардааст, муқаррар нашавад, бегуноҳ ҳисобида мешавад.
4. Ҳеҷ кас наметавонад мавриди шиканча, зӯрварӣ, фишори бераҳмона ё дигар шаклҳои зулм қарор гирад, ки шаъну шараф ва қадру қимати инсонро поймол мекунад.

Ҷавоб:

А	В
Балл:	

3.(И-4 балл) Дар зер як қатор қоидаҳо дар бораи намудҳои ҷазои ҷиноятӣ оварда шудаанд. Ин қоидаҳоро вобаста ба он ки онҳо ба кадом намуди ҷазо тааллуқ доранд, ҷудо кунед.

А) Маҳрум кардан аз озодӣ; В) Ҳабси якумрӣ.

1. Ҷоран фавқулоддаи ҷазо буда, маҳкумшударо ба муддати номуайян аз ҷомеа бо роҳи ҷойгир кардани ӯ дар колонияи ислоҳии режими махсус ҷудо мекунад.
2. Манъи пурраи тарк кардани хона аз ҷониби суд нисбат ба маҳкумшуда бо ин ё он сабаб.
3. Ҷудо кардани маҳкумшуда аз ҷомеа бо роҳи ҷойгир кардани ӯ дар колонияи адои ҷазо ё зиндон.
4. Ба мӯҳлати зиёда аз бист сол, вале на бештар аз бисту панҷ сол таъин карда мешавад ва танҳо дар ҳолатҳои вазнинкунандаи ҷавобгарӣ барои куштори қасдан ва терроризм таъин карда мешавад.

Ҷавоб:

А	В
Балл:	

4.(И-4 балл) Дар зер як қатор қоидаҳо дар бораи намудҳои ҷазои ҷиноятӣ оварда шудаанд. Ин қоидаҳоро вобаста ба он ки онҳо ба кадом намуди ҷазо тааллуқ доранд, ҷудо кунед.

А) Корҳои ислоҳи хулқ; В) Корҳои маҷбурии ҷамъиятӣ.

1. Ҷалби маҷбурии маҳкумшуда ба иҷрои корҳои ғоиданоки ҷамъиятии бемузд.
2. Ба мӯҳлати аз як моҳ то се сол таъин карда мешавад.
3. Ба мӯҳлати аз яксаду шаст то чорсаду бист соат таъин карда мешавад.
4. Ҷалби маҷбури ба меҳнат бо нигоҳ доштани аз даҳ то сӣ фоизи музди меҳнати шахс барои даромади давлатӣ.

Ҷавоб:

А	В
Балл:	

5.(И-4 балл) Дар зер як қатор қоидаҳо дар бораи намудҳои қиноятҳо оварда шудаанд. Ин қоидаҳоро вобаста ба он ки онҳо ба кадом намуди қиноят тааллуқ доранд, ҷудо кунед.

А) Қиноятҳо бар зидди ошоиштагӣ ва беҳатарии башарият;

В) Қиноятҳо бар зидди Ҷумҳурии Ўзбекистон.

1. Таъсис, роҳбарӣ, иштирок дар ташкилотҳои экстремистии динӣ, сепаратистикӣ, фундаменталистӣ ё дигар ташкилотҳои манъшуда.

2. Амалҳое, ки ба куштани одамон, зарар расонидан ба саломатии онҳо, зарар расонидан ба амвол ё нобуд кардани он бо мақсади ҳалалдор кардани фаъолияти мақомоти давлатӣ ё устувории вазъи иҷтимоӣ-сиёсӣ ё иқтисодиёт равона шудаанд.

3. Муносибати ғайриқонунӣ бо силоҳи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, қисмҳои асосии силоҳи оташфишон, маводи тарқанда, воситаҳои тарқанда ё дастгоҳҳои тарқанда.

4. Ин содир кардани тарқишҳо, тирпарронӣ ё дигар амалҳои зӯрварӣ бо мақсади бедор кардани тарс дар аҳоли ё таъсир расонидан ба сиёсати давлатӣ мебошад.

Ҷавоб:

А	В
Балл:	

Базаи саволҳои 16

1.(И-4 балл) Шабона шаҳрванд А. дар кӯча, наздики макони ҷинояти расонидани зарари ҷисмонӣ содиршуда, бо корд боздошт шудааст. Ҷабрдидаро бо мошини ёрии таъҷилӣ ба беморхона бурдаанд. Яке аз шохидон шаҳрванд А.-ро ҳамчун шахси монанд ба ҷинояткор нишон додааст. Ҳангоми кофтукови шахси нисбат ба А., аз чайбаш рӯймолчае бо доғҳои хун ҳамчун далел гирифта шудааст. Ҳамчунин, ҳангоми пурсидани ҳуҷҷати шахсияти ӯ, ӯ маълум кардааст, ки ҳуҷҷаташ дар хона мондааст.

Вазъиятро таҳлил ва муайян кунед, ки бо кадом асос боздошти шаҳрванд А. мувофиқи Қонунгузори ҷиноятӣ-мурофиавии Ҷумҳурии Ўзбекистон қонунӣ ҳисобида мешавад.

- 1) агар шахс ҳангоми содир кардани ҷиноят ё бевосита пас аз содир кардани он дастгир шуда бошад
- 2) агар шохидони ҷиноят, аз ҷумла ҷабрдидагон, ӯро мустақиман ҳамчун шахсе, ки ҷиноят содир кардааст, муаррифӣ кунанд
- 3) агар ӯ ихтиёран гуноҳи худро эътироф кунад ва ба мақомоти тафтишотӣ биёяд
- 4) агар дар ӯ ё дар либосаш, дар наздикии ӯ ё дар хонааш нишонаҳои ошқори ҷиноят пайдо шаванд
- 5) агар маълумоте мавҷуд бошад, ки барои гумонбар шудан аз шахс дар содир кардани ҷиноят асос медиҳад ва ӯ қасди фирор кардан дорад ё ҷои истиқомати доимӣ надорад ё шахсияти ӯ муайян нашудааст

Ҷавоб:									
Балл:									

2.(И-4 балл) Судья Суди байниноҳиявии шаҳрвандӣ ваъда дод, ки дар парвандаи мерос ба Ҷоиди даъвогар қарор қабул мекунад. ӯ аз ҷониби мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ҳангоми аз даъвогар гирифтани 2 ҳазор доллари ИМА боздошт гардид. Пул ҳамчун далел гирифта шуд.

Вазъиятро таҳлил кунед ва муайян кунед, ки бо кадом асос боздошти судья мувофиқи Кодекси ҷиноятӣ-мурофиавии Ҷумҳурии Ўзбекистон қонунӣ ҳисобида мешавад.

- 1) агар шахс ҳангоми содир кардани ҷиноят ё бевосита пас аз содир кардани он дастгир карда шавад
- 2) агар шохидони ҷиноят, аз ҷумла ҷабрдидагон, ӯро мустақиман ҳамчун шахсе, ки ҷиноят содир кардааст, муаррифӣ кунанд
- 3) агар ӯ ихтиёран гуноҳи худро эътироф кунад ва ба мақомоти тафтишотӣ биёяд

4) агар дар \bar{u} ё дар либосаш, дар наздикии \bar{u} ё дар хонааш нишонаҳои ошкори чиноят пайдо шаванд

5) агар маълумоте мавҷуд бошад, ки барои гумонбар шудан ба шахс дар содир кардани чиноят асос медиҳад ва \bar{u} қасди фирор дорад ё ҷои истиқомати доимӣ надорад ё шахсияти \bar{u} муайян нашудааст

Ҷавоб:									
Балл:									

3.(И-4 балл) 12 марти соли 2025, соати 18:45 дар мағозаи “Baraka Market”-и ноҳияи Юнусободи шаҳри Тошканд дуздӣ содир шуд. Барои ин чиноят шаҳрванди 35-солаи мансуб ба дигар миллат ба шӯъбаи корҳои дохилӣ оварда шуд. Ёро муфаттиш ҳамчун гумонбар бозпурсӣ кард. Хатогихоеро, ки дар пайдарпайии бозпурсиҳо, ки қонунгузори чиноятӣ-мурофиавӣ ҳангоми ин бозпурсӣ муқаррар кардааст, муайян кунед.

1) шахсияти гумонбар муайян гардида, ба \bar{u} пешниҳод карда шуд, ки дар бораи ҳолатҳои парванда, ки ба \bar{u} маълуманд, озодона сӯҳбат кунад.

2) муайян карда шуд, ки гумонбар бо кадом забон метавонад шаҳодат диҳад ва ҳуқуқу \bar{u} ҳададорихои \bar{u} фаҳмонида шуданд.

3) ба гумонбар имконият дода шуд, ки дар бораи ҳолатҳои парванда озодона сӯҳбат кунад ва сипас, ба \bar{u} саволҳои иловагӣ дода шуданд.

4) пас аз муайян кардани гумонбар, ҳуқуқ ва \bar{u} ҳададорихояш ба \bar{u} фаҳмонида шуданд.

5) ба гумонбар ҳуқуқ ва \bar{u} ҳададорихои \bar{u} фаҳмонида шуданд ва пешниҳод карда шуд, ки дар бораи ҳолатҳои парванда озодона сӯҳбат кунад.

Ҷавоб:									
Балл:									

4. (И-4 балл) 6 январи соли 2026, соати 17:45, шахси номаълум шахрванд Т.-ро хангоми аз кор ба хона баргаштан зада, аз ҷои ҳодиса фирор кард. Шаҳрванд Б. инро дида, фавран ба рақами 102 занг зада, дар бораи ҷиноят хабар дод. Шаҳрванд Б. аз ҷониби муфаттиш ҳамчун шоҳид пурсида шуд.

Дар ин пурсиш, ҷавобҳои дурустро дар пайдарпайии тартиби пурсиш, ки қонунгузори ҷиноятӣ-муҳофизатӣ муқаррар кардааст, муайян кунед.

1) шахсияти гувоҳ муайян карда шуд ва ҳуқуқу ӯҳдадорихояш ба ӯ фаҳмонида шуданд.

2) ба гувоҳ ҳуқуқ ва ӯҳдадорихои ӯ фаҳмонида шуданд, сипас, аз ӯ даъват карда шуд, ки дар бораи ҳолатҳои маълум ба ӯ озодона ҳарф занад.

3) муайян карда шуд, ки гувоҳ бо кадом забон метавонад шаҳодат диҳад ва ҳуқуқу ӯҳдадорихои ӯ фаҳмонида шуданд.

4) пас аз шарҳ додани ҳуқуқ ва ӯҳдадорихои гувоҳ, шахсияти ӯ муайян карда шуд.

5) пас аз муайян кардани шахсияти гувоҳ, аз ӯ даъват карда шуд, ки дар бораи ҳолатҳои ба ӯ маълум озодона ҳарф занад.

Ҷавоб:									
Балл:									

5. (И-4 балл) Менеҷери лоиҳа дар “Imkon Qurilish Boshqarmasi” Б.М. аз ҷониби мақомоти ҳифзи ҳуқуқ хангоми гирифтани пора аз пудратчи дар ивази бақайдгирии зудтари лоиҳа дастгир карда шуд.

Вазъиятро таҳлил кунед. Хатогиҳои муфаттишро барои муайян кардани унсурҳои ҷиноят муайян кунед.

1) объекти ҷиноят — обрӯи ташкилоти дахлдор, фаъолияти муқаррари он, ҳуқуқ ва манфиатҳои шахрвандон.

2) аз ҷониби субъективӣ — бо эътимод ба худ содир шудааст.

3) аз ҷониби объективӣ — истифодаи ваколатҳои мансабдор барои расонидани зарари ҷиддӣ ба ҳуқуқ ё манфиатҳои қонунан ҳифзшавандаи шахрвандон.

4) субъекти ҷиноят — шахси солимфикр аст, ки ба синни 18 расидааст.

5) аз ҷониби субъективӣ — бо нияти дуруст содир шудааст.

6) аз ҷониби объективӣ — дар ивази иҷрои ягон кор бо истифода аз мақоми хидмати худ арзишҳои моддӣ гирифтани мансабдор.

Ҷавоб:									
Балл:									

Базаи саволҳои 17

1. (Д-4 балл) Яке аз мақсадҳои асосии ҳифзи табиатро ёбед:

- 1) рушди шаҳрҳо ва деҳот бо лоиҳаҳои сохтмонӣ ва инфрасохтори муосир
- 2) рушди ҷаҳон ва васеъмӯҳси захираҳои табиӣ бо мақсади баланд бардоштани самаранокии иқтисодии онҳо
- 3) ҳифзи объектҳои табиӣ мероси моддӣ ва фарҳангӣ
- 4) васеъ кардани имкониятҳо барои истифодаи ҳаҷди аксар аз табиат барои эҳтиёҷоти саноатӣ ва кишоварзӣ

Ҷавоб: _____

2. (Д-4 балл) Бақайдгирии давлатии ҳуқуқ ба қитъаи замин чӣ гуна анҷом дода мешавад?

- 1) бо пешниҳоди аризаи хаттӣ ба мақомоти кадастри давлатӣ ва шахсан пешниҳод кардани ҳамаи ҳуҷҷатҳо дар шакли қоғазӣ;
- 2) бо бақайдгирии автоматикӣ пас аз додани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи ҳуқуқ ба қитъаи замин аз ҷониби идораҳои нотариалӣ;
- 3) бо бевосита ворид кардани ҳуқуқ ба қитъаи замин ба феҳрист (реестр) дар асоси қарори ҳокимияти ноҳия (шаҳр);
- 4) бо муроҷиати электронӣ ба Портали ягонаи хизматрасониҳои интерактивии давлатӣ.

Ҷавоб: _____

3. (Д-4 балл) Гуногунии биологӣ чист?

- 1) ин бақайдгирии давлатии ҳайвонот ва растаниҳои зери хатари нобудшавӣ ва ҳифзи онҳо мебошад;
- 2) маҷмӯи ҳамаи организмҳои зинда дар рӯи Замин: растаниҳо, ҳайвонот, занбӯруғҳо ва микроорганизмҳо, инчунин шаклҳои гуногуни онҳо дар муҳити зист ва экосистемаҳои онҳо;
- 3) системаи меъёрҳои ҳуқуқӣ, ки ба ҳифзи муҳити зист, истифодаи оқилонаи захираҳои табиӣ ва таъмини беҳатари экологӣ нигаронида шудаанд;
- 4) чораҳо барои беҳтар кардани экосистема бо истифода аз манбаъҳои барқароршавандаи энергия.

Ҷавоб: _____

--	--

2. (И-10 балл) 5-тои "Ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва экологии шаҳрвандон" ва "Ҳуқуқ ва озодиҳои шахсӣ"-и Ҷумҳурии Ўзбекистонро дар асоси меъёрҳои Конститутсия нависед.

Ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва экологӣ	Ҳуқуқ ва озодиҳои шахсӣ
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

3. (И-10 балл) Аз бобҳои "Институтҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ" ва "Оила, кӯдакон ва ҷавонон"-и Конститутсияи Ҷумҳурии Ўзбекистон 5-то моддаро бо асоси Конститутсия нависед.

Институтҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ	Оила, кӯдакон ва ҷавонон
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

--	--

4. (И-10 балл) 5-то ваколати Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон ва Олий Маҷлисро бар асоси меъёрҳои Конститутсия нависед.

Ваколатҳои Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон	Ваколатҳои муштаракӣ Олий Маҷлиси Ҷумҳурии Ўзбекистон
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

5. (И-10 балл) 5-то ваколати мутлақӣ Палатаи қонунгузорӣ ва Сенати Олий Маҷлиси Ҷумҳурии Ўзбекистонро бар асоси меъёрҳои Конститутсия нависед.

Ваколатҳои Палатаи қонунгузорӣ	Ваколатҳои Сенат
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

